

„Je našou povinnosťou byť aktívnymi“

Rozhovor s predsedom Slovenskej samosprávy v Kardoši Petrom Pečeňom

(Dokončenie z 1. strany)

veď kým v roku 2001 sa k slovenskej národnosti hlásilo až 43,5% obyvateľov Kardoša a v roku 2006 sa do volieb zaregistrovalo 77 osôb, vlni ich bolo už iba 46. Aj toto číslo nás upozorňuje, že musíme podniknúť isté kroky, aby sme aj v budúcnosti mohli hovoriť o kardošských Slovákoch.

V decembri sme mali čajové popoludnie, na ktorom som poprosil našich dôchodcov, aby povedali, čo si želajú, veď napokon my sme tu pre nich a preto sami musia povedať, aké majú nároky. Hovorím to aj preto, lebo na konci predošlého volebného cyklu sa pomaly strácala aktivita – je ťažké kohoľvek aktivizovať v starnej dedine. Nie náhodou som žiadal, aby sme sa rozprávali tu, v kardošskom slovenskom klube. Trávim tu veľa času uvažujúc nad tým, ako by sa dali využiť danosti týchto priestorov. Možno tu vytvoriť príjemnú rodinnú atmosféru. Často sa stávalo, že vo veľkej kultúrnej sále sme sa jednoducho stratili. Prítomných bolo viac ľudí zo susedných dedín ako Kardošanov, čo, samozrejme, nie je problém, ba naopak, veľmi sme sa tešili z dobrých stykov so susednými samosprávami. My teraz musíme aktivizovať najmä Kardošanov, čo si viem predstaviť práve prostredníctvom príjemných čajových popoludní, gastronómie, rozhovormi či pozeraním filmov, nikomu nič nevnucujúc. Na jar plánujeme opekanie slaniny a varenie v kotlíkoch. Dovtedy musíme dať do poriadku dvor, obnoviť ho, vymeniť lavice. Verne tradíciám väčšie podujatia plánujeme až na leto. Treba trochu počkať, kým sa nálady v dedine upokoja, normalizujú sa vzťahy a potom uvidíme, ako ďalej.

Človek má veľa plánov, najmä keď je mladý, mnoho nápadov ni behá myslou ohľadom rôznych problematik. Chcel by som, aby sme v budúcnosti mohli obnoviť tento klub. Taktiež by som si želal zrod publikácií, pomocou ktorých by sme mohli vytvoriť obraz o sebe, kardošskej Slovači.

Veľmi je dôležitá spolupráca so susednými obcami, napriek tomu, že nie všetky patria do nášho tábora. Znovu oživenie niekdajších vzťahov je veľkou výzvou. Plánujeme aktívnejšie participovať aj na sarvašskom kultúrnom živote. Musíme organizovať také vlastné, resp. spoločné programy, ktoré jazykom i obsahom oslovia zúčastnených. Existuje záujem o bližšie partnerstvo, je to iba otázka organizácie.

Je veľmi dôležité riadiť prúde informácií – nestačí len obecná informačná tabuľa. Človek by si myslel, že v malej dedinke sa informácie šíria rýchlo, ale nie je to zákonitá. Zidme sa a zistíme, ktoré problémy viedli k tomu, že predsedom som teraz ja a nie niekto iný.

– **Podľa teba ako by sa dala osloviť a aktivizovať mládež?**

– To je veľmi ťažká otázka a klamal by som, keby som tvrdil, že som nad ňou ešte neuvažoval. Keď cestujem do Segedína, mám 1,5 – 2 hodiny času rozmýšľať nad podobnými otázkami. Vieme, že asimilácia závisí vždy od jednotlivca. Existuje, samozrejme, aj národná asimilácia, ale jednotlivec sa môže vždy rozhodnúť, kam chce patriť. Ja nikoho nebudem nasilu nútiť do slovenského klubu, aby prišiel a cítil sa dobre, ak si to neželá. Nevie však odpovedať na otázku, ako by sa dala prilákať mládež... Je ťažké osloviť ju všeobecne, nie je to iba špecifický problém Slovákov v Maďarsku. V súčasnosti vidím jediný spôsob – hoci ten platil aj doteraz – treba vykonávať dobrú prácu, organizovať také programy, ktoré vzbudia

záujem mladých ľudí. Treba ich inšpirovať k tomu, aby išli študovať aspoň do takej školy, v ktorej sa môžu učiť v slovenčine. Dá sa budovať na školskom systéme a na miestnej úrovni i na starých rodičoch. Dalo by sa zorganizovať spoločné podujatie starých rodičov a vnúčať spojené s gastronómiou – gastronómia je tu kľúčový výraz, pán profesor **Wlachovský** by o tom vedel rozprávať. Sme pravidelnými účastníkmi obecných dní, to je veľká príležitosť mobilizovať ľudí. Školu ani škôlku už nemáme, naše deti chodia do Kondoroša a na Sarvaš, kde sa stretávajú so slovenskou kultúrou. Samospráva podporuje školské vyučovanie hmotne aj nehmotne a deti majú možnosť zúčastňovať sa na našich podujatiach. Ak sa na nich budú cítiť dobre a budú sa vracaj aj po ukončení štúdií, to bude znamenať, že sme pracovali dobre. V tinejdzerskom veku si však jednotlivci málokedy uvedo-

FOTO: BR

mi, že je Slovak žijúci v Maďarsku a určite nepatrí medzi jeho najväčšie túžby zúčastňovať sa na podujatiach v spoločnosti 60-70-ročných ľudí.

– **Ako vidí dnešný mladík slovenskú národnostnú politiku?**

– Môžem sa vyjadriť iba sám za seba. Som členom **Organizácie slovenskej mládeže v Maďarsku (OSMM)** a tak mám viacero tunajších slovenských známych. Mnohí z nich sa politikou vôbec nezaoberajú, iní čiastočne alebo aktívne. Situácia Slovákov v Maďarsku nie je príliš ružová. To, že sme sa rozdelili, nám tiež neprospieva. Treba sa zmieriť s tým, že zákonodarcu vytvoril nový volebný systém. Hlavne ten je príčinou toho, že sme sa rozdelili na dva tábory, čo však neznamená, že predtým sa nevyskytli konflikty, nový volebný systém ich iba v roku 2006 vyplaval na povrch. Mnoho odo mňa oveľa skúsenejších, starších našich Slovákov, ktorí boli aktívni aj počas samosprávneho systému, to nedokázalo pochopiť. Ja som sa dostal o krok ďalej – nie som povinný prijať situáciu, ale musím ju pochopiť k tomu, aby som v súčasnom systéme mohol fungovať a konať. Teraz vidíme, že veľa vecí sa nevyhnutne musí zmeniť, ale tie staré, dobre osvedčené treba zachovať. Hovorievam, že kým voz ide vpred, nie sú potrebné veľké reformy, ale pozitívna kritika nikdy nezaškodí. Ako mladý človek mám k našim vedúcim jedinú prosbu: nech sa snažia riadiť veci tak, aby sme mali od nich čo prevziať.

Otázka situácie súčasnej mládeže v politike je kľúčová, keďže existuje veľká generačná priepasť medzi dnes aktívnymi a dospievajúcimi. Čiastočne z núdze sa musíme aktivizovať, lebo nám chýba jedna generácia medzi teraz 50-60-ročnými a 20-ročnými. 30-40-ročných prakticky niet a preto ja, **Ondro Kiszely, Juro Rádanský** a ešte niekoľko si myslíme, že je našou povinnosťou byť

aktívnymi. Ak my nebudeme, nebude mať kto prebrať štafetu.

V roku 2006 sme si museli uvedomiť, že veru už aj v národnostnej politike začali platiť vlčie zákony. Každý nech posúdi sám, či je to dobré alebo nie, či nás to žene dopredu a či nie, či je tu demokracia alebo nie. Sledujúc to mladými očami mám obavy.

– **Na čo ti ostáva čas popri univerzite a práci?**

– Univerzita mi momentálne odoberá veľa síl. Vstávam ráno o siedmej, na deviatu prídem na univerzitu a večer okolo ôsmej sa vraciam domov. Vtedy si dám za kaľičku pálenky, navarím si niečo, trochu si čítam a ľahnem si spať. Som univerzitný poslucháč a Slovak žijúci v Maďarsku – tieto dve veci úplne vyplňajú 24 hodín môjho dňa.

– **Akým spôsobom kultivuješ svoje jazykové znalosti?**

– Najlepšie som hovoril po slovensky ako gymnazista, odvtedy zabúdam. Mnohí si myslia, že ak dakto študuje na katedre jazyka, veľa rozpráva po slovensky, má veľa hodín jazyka. Avšak to, že počúvam slovenskú prednášku, neznamená, že si aktívne precvičujem jazyk. Tým nechcem hodnotiť katedru alebo odbor, ale je to tak. Platí to aj v prípade ostatných katedier jazyka – aj na odbore angličtiny rozprávajú poslucháči menej po anglicky. Čítanie a tlmočenie sú veľmi dobré príležitosti na vyvíjanie jazykových znalostí. Snažím sa čo najviac čítať, informovať

sa v slovenčine, denne navštevujem aj stránku www.luno.hu. Avšak tie vedomosti a intenzitu výučby, aké som dostal v škole, je ťažké nahradiť iba čítaním.

– **Akú máš mienku o pojme dvojakej identity, resp. akú ju máš ty?**

– Považujem sa za Slováka žijúceho v Maďarsku, v rámci toho sa mi veľmi páči pojem dolnozemskej Slovak. Myslím to tak od gymnázia, už vtedy som prišiel na existenciu hlbších súvislostí. Počas pátrania po predkoch som zistil, že človek nemusí byť výlučne Maďarom, ale existujú aj iné kategórie. Ihneď dodávam, že som aj Sváb (Nemec), výsledkom je teda slovensko – maďarsko – švábsky pôvod. Podľa mňa sa identita neustále mení. Zrejme najsilnejšia je moja identita Slováka v Maďarsku, popri tom som ale aj univerzitný poslucháč, kamarát a vnuk... Je to veľmi otvorená otázka, ale myslím si, že sa mi ju podarilo zodpovedať, takže patrí aj sem, aj tam, sme v akejkoľvek prechodnej roly, čo je často veľmi náročné, najmä v súčasnosti.

– **Ako si absolvoval celoštátne a teritoriálne voľby?**

– Začiatkom decembra sa mi dostalo mimoriadne veľkej pocty – **Únia slovenských organizácií v Maďarsku** ma nominovala tak na celoštátnej, ako aj teritoriálnej listine Békešskej župy. Je pre mňa mimoriadnou ctou a potešením, že na zoznam ma navrhli moja bývalá učiteľka a riaditeľka Slovenskej základnej školy v Sarvaši **Zuzana Medvedová**, resp. vtedajšia podpredsedníčka **CSS Etelka Rybová**. Na teritoriálnych voľbách som získal poslanecký mandát, na inauguračnom zasadnutí valného zhromaždenia ma zase na návrh predsedníčky **Heleny Čičelovej** zvolili za podpredsedu **Slovenskej samosprávy Békešskej župy**. Chcel by som sa všetkým poďakovať za dôveru a mne zverenú úlohu a budem snažiť vykonávať podľa svojho najlepšieho vedomia.

(GABRIELA MÓTYÁNOVÁ – ZP)

Do 15. apríla treba požiadať o doplnkovú podporu

Pred nedávnom sme na stránkach našich novín uverejnili oznam Ministerstva verejnej správy a spravodlivosti (MVSS) MR o všeobecnej podpore na fungovanie miestnych a teritoriálnych menšinových samospráv zo štátneho rozpočtu na rok 2011. Na základe vládného nariadenia č. 342/2010 o podpore menšinových samospráv zo štátneho rozpočtu všeobecná podpora na fungovanie v prípade miestnej menšinovej samosprávy činí na rok 2011 **209 539 forintov**, v prípade teritoriálnej menšinovej samosprávy je to **419 078 forintov**.

Menšinové volené zbory koncom minulého roka podávali svoje žiadosti o diferencovanú podporu na základe splnených úloh ešte podľa predchádzajúceho vládného nariadenia. Medzičasom sa zrodil právny predpis, ktorý zmenil spôsob udeľovania diferencovanej podpory pre menšinové samosprávy. O udeľovaní tejto dotácie sa

bude v budúcnosti rozhodovať na základe zápisníc o zasadnutiach, ktoré menšinové volené zbory povinne zasielajú vládny úradom župy. Spracúvanie dokumentácie zabezpečí **Správa fondov Sándora Wekerleho**. Vzhľadom na to, že zmena predpisov spôsobila neistotu v kruhu našich samospráv ohľadne tohoročného financovania, na aktuálne úlohy sme sa opýkali zástupcu riaditeľa **Odboru národnostných vzťahov Ministerstva verejnej správy a spravodlivosti. Anton Paulík** nás informoval o tom, že iba tie samosprávy musia požiadať o udelenie doplnkovej podpory na základe splnených úloh, ktoré z nejakého dôvodu nepodali žiadosť koncom minulého roka. List treba poslať **do 15. apríla** na adresu Správy fondov Sándora Wekerleho. Peniaze by mali prísť na účet samospráv do 15. augusta.

BR

Predchodkyňou Univerzity L. Eötvösa je Trnavská univerzita

Za predchodcu budapeštianskej Univerzity Loránda Eötvösa (ELTE), pomenovanej po fyzikovi a vynálezcovi kyvadla, sa považuje Trnavská univerzita, ktorú v roku 1635 založil Peter Pázmaň. Tú v roku 1777 presťahovali do Budína a na začiatku 19. storočia už patrila medzi najprestížnejšie v Európe. V súčasnosti má ELTE v Budapešti osem fakúlt. Málokto vie, že tu študovali piati nositelia Nobelovej ceny. Medzi nimi aj Albert Szegö, ktorý dostal Nobelovu cenu za izoláciu kyseliny askorbovej, čiže vitamínu C. V súčasnosti má univerzita vyše deväťtisíc študentov.

Cenu poroty na Berlinale získal maďarský film

Cenu poroty **61. ročníka Medzinárodného filmového festivalu Berlinale** získal film **Bélu Tarr Turínsky kôň** (A torinói ló). Pre Slovákov v Maďarsku je to preto zaujímavé, lebo jednu rolu vo filme zahral aj Santovčan: právnik, spisovateľ **Michal Kormoš**.

vať zo svojej krajiny. „Chcel by som vám pripomenúť **Džafara Panáhiho**. Skutočne si myslím, že jeho problém sa vyrieši a že budúci rok to bude on, kto tu bude stáť,“ uviedol na adresu neprítomného člena poroty. Za réžiu udelili prestížneho Strieborného medve-

Strieborného medveďa, teda cenu poroty, má dráma **A torinói ló** (The Turin Horse), ktorá vznikla pod vedením maďarského filmára Bélu Tarr. „Je to pravda, je to môj posledný film. Posledný takzvaný Tarr film,“ vyjadril sa režisér pre novinárov. „Táto snímka obsahuje všetko – všetko, čo verím, že by sa vo filme malo ukázať, teda všetko, čo využíva reč filmu,“ dodal.

Najlepším filmom sa podľa očakávaní stala iránska dráma **Jodae-ije Nader az Simin** (Nader and Simin, A Separation), ktorá získala **Zlatého medveďa**. Medzinárodná porota na čele s taliansko-americkou herečkou **Isabellou Rosselliniovou** zároveň na sobotnom udeľovaní ocenila ženské i mužské herecké obsadenie snímky režiséra **Asghara Farhadího**. Filmár pri preberaní sošky nezabudol ani na svojho krajana, ktorý má dvadsaťročný zákaz vycesto-

vať do Maďarska. Scenáristu filmu **The Forgiveness Of Blood** režiséra Joshua Marstona. Informácie zverejnila webová stránka Berlinale.de a tlačová agentúra Reuters.

Michal Kormoš už hral vo filme B. Tarr: sformoval **Factota** vo **Werckmeisterových harmóniách** v roku 2000. V tomto roku uvedú v maďarských kinách aj ďalší film, v ktorom účinkuje **Kolorado Kid** v réžii **Andrása B. Vágvölgyiho**.

(EF-S)